

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Nicolai Cavssini Trecensis, E Societate Iesv, De Eloqventia
Sacra Et Hvmana Libri XVI**

Caussin, Nicolas

Coloniae Agrippinae, 1634

39. Modus per subiectionem frequentissimus & optimus: Cic. pro Quinctio,
nu. 41.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-70090](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-70090)

sunt esse in eo, qui (vt ipse accusator obiecit) ruri semper habitavit, & in agro colendo vixerit; que vita maximè disjuncta à cupiditate, & cum officio coniuncta. Quæ res igitur tantum istum furorem Sex. Roscio obiecit patri, inquit, non placebat, patri non placebat: quæ ob causam? necesse est enim eam quoque iustam, & magnam, & perspicuam fuisse. Nā vt illud incredibile est, mortē oblarā esse patri à filio, sine plurimis, & maximis causis: sic hoc verisimile non est, odio fuisse parenti filium, sine causis multis, & magnis, & necessarijs. Rursus igitur eodem reuertamur, & quæramus, quæ tanta vitia fuerint vnicui filio, quare is patri displiceret. At perspicuum est nullum fuisse. Pater igitur amens, qui odisset eum sine causâ, quem procrearat. At is quidem fuit omnium constantissimus. Ergo illud iam perspicuū profectō est, si neque amens pater, neque perditus filius fuerit, neque odij causam patri, neque sceleris filio, fuisse. Nescio, inquit, quæ causâ odij fuerit: fuisse odium intelligo: quia antea cum duos filios haberet, illū alterum, qui mortuus est, secum omni tempore volebat esse: hunc in prædia rustica relegarat. Quod Erucio accidebat in mala, nugatoriaque accusatione, idem mihi vsu venit in causâ optima. Ille quem modo crimen commentitium confirmaret, non inueniebat: ego res tam leues, quæ ratione infirmem, ac diluam reperire nō possum. Quid ais Erucio: rot prædia, tā pulchra, tam fructuosa, Sex. Roscius filio suo relegationis, ac supplicij gratia, colenda, ac tuenda tradiderat?

*Modus per coacervationem exemplorum,
in quo diligenter notandi sunt
nexus.*

CAPVT XL.

Efficax quoque genus confutationis, quo aduersariorum ora prima aggressionē obturantur, cum facti, quod ipse obieciunt, statim luculentum exemplum in graui auctoritate profertur, vt pro Milone: num. 7.

Negant inueniri lucem esse fas ei, qui à se hominem occisum esse fateatur. In qua tandē vrbe hoc homines stultissimi disputant: nempe in ea, quæ primum iudicium de capite vidit M. Horatij fortissimi viri: qui nondum

libera ciuitate pop. Roman. comitijs liberatus est, cum sua manu sororem interfectam esse fateatur. An est quisquam, qui hæc ignoret, cum de homine occiso quaratur, aut negari omnino solere esse factum: aut rectè, aut iure factum esse defendi? Nisi verò existimatis dementem P. Africanum fuisse, qui cū a C. Carbone tribuno plebis, in concione seditione interrogaretur, quid de T. Gracchi morte sentiret, respondit, iure casum videri. Neque enim posset, Hala ille Seruilius, aut P. Nasica, aut L. Opimius, aut C. Marius, aut me consulere, senatus non nefarius haberi, si sceleratos ciues interfici nefas esset. Itaque hoc, iudices, nō sine causâ fictis fabulis doctissimi homines memoriæ prodiderūt, eum, qui patris vlciscendi causâ, matrem necauisset, variatis hominum sententijs, non solum humana, sed etiam deæ sapientissimæ sententia liberatum. Quod si duodecim tabulæ nocturnum furem, quoquo modo: diurnum autem, si se telo defenderit, interfici impudè voluerunt: quis est, qui quoquo modo quis interfectus sit, puniendum putet, cum videat aliquando gladium nobis ad occidendum hominem ab ipsis porrigi legibus? At qui si tempus est vllum iure hominis necandi, quæ multa sunt, certè illud est non modo iustum, verum etiā necessariū, cum vi vis illata defenditur. Puditiam cum eriperet militi tribunus militaris in exercitu C. Marij, propinquus eius Imperatoris interfectus ab eo est, cui vim asserbat. Facere enim probus adolefcens periculo se, quam perpeti turpiter maluit: atque hunc illis vir summus, scelere solutum, periculo liberauit. Infidiatore verò, & latrone: quæ potest afferri iniusta nex? Quid comitatus nostri? quid gladij volunt? Quos habere certè non liceret, si vti illis nullo pacto liceret. Est enim hæc, iudices, non scripta, sed nata lex: quam nō didicimus, accepimus, legimus: verum ex natura ipsa arripimus, hausimus, expressimus: ad quam non docti, sed facti: nō instituti, sed imbuti sumus: vt si vita nostra in aliquas insidias, si in vim, si in telâ, aut latronum, aut inimicorum incidisset: omnis honesta ratio esset expediendæ salutis. Silent enim leges inter arma, nec se expectari iubent, cum ei, qui expectare velit, ante iniusta pœna lucenda sit, quæ iusta repetenda. Est per sapienter, & quodammodo tacitè, dat ipsa lex potestatem defendēdi: quæ nō modo hominē occidi, sed esse cū telo hominis occidē-

si causa vetat: ut cum causa, non telum quaeretur, qui sui defendendi causa telo esset usus, non hominis occidendi causa habuisse telum iudicaretur.

Vide item, quae habet Cicero pro Amer. 42. 44. 45. 48. 52. 54. Cæcinn. 82. 84. Muren. 67. Harulpr. 17.

Confutatio.

Pro cæco reo parricidij per ἀτακόλι-

δοι, & ἐπι' ανου.

CAPVT XL.

Volo nunc scire quemadmodum dicat explicitem, tam difficile facinus: cæcus parricidium cogitavit, eum quocumque se commisit oculis iturus per rotam domum? Quem ducem elegit ille, qui erat in cubiculo suo solus? Secum, opinor, secum deliberat. Sufficit sibi, cum homine expeditissimo loquitur. Cur enim socium conscientiae quaerati? omnia potest scire. Primum nox quando fit: Deinde prospicere sollicitè, an omnis familia dormiat. Gradu suspensio ponere certa vestigia, & in omnem timoris sui partem sollicitum circumagere vultum. O quam parum est in metu, ipsos etiam oculos habere. Ita uobis iste sibi dixit: Occidere quidem patrem volo, sed quem sequentur hæc manus? Nocte solus egrediar, sed quando perueniam? putas non iunctis habitare liminibus? domus inter patrem, filiumque media. Quantum erroris, quantum moræ! spatium ingens, & vix metiendum. Cæcitas inconsulta quid agis? nox ante deficiet. Quid si deinde uterque vigilauerit? quid si nouerit? Age, limen inueniam, cardinem sine strepitu mouebo dormientis cubiculum intabo, quiescentem feriam patrem, semel satis erit, nec nouerca vigilabit. Securus egrediar, sciente nullo reuertat. Vota sunt ista, sed oculorum, cæcus desperaret etiam, si tam multa nox polliceretur. Hoc loco quaeramus necesse est, quæ ratio fuerit, ut iuuenis ad parricidium suo potissimum gladio vteretur. Nimirum illud in mentem venit, quia erat relicturus. Nam si alienum, & ignotum in vulnere patris gladium reliquisset, poterat de percussore dubitari. Hæc attulit suum, ut etiam si euasisset, tamen ferro suo teneretur. Cur ergo, inquis, gladium in cubiculo tuo habebas? quia habueram semper, quia usus illo non eram. Ferrum ego parricid-

cidio meo, tot ante annos præparati, & sedum illum, quem minabar, patri tandiu nocens fui. Ego eram ferro, ac mente paratus, & torabiere noctes, ante gladium illum familiarem oculis tuis feci, ante omnibus tertullis notum. Pependit in cubiculo meo, tanquam testis conscientiae meae, palam in medio, negligenter, sic ut subtrahi posset. Non illud conscientia trepida velauit, tam notus in cubiculo fuit, quam cæcitas domini.

Confutatio in qua explicatur lex.

Lex, qui parentes in calamitate deseruerit, insepultus abijciatur.

Filius, ut patrem redimeret è vinculis, matrem cæcam reliquit.

Pater alligatus est, mater cæca est. Vnus utriusque filius, magna locorum distantia. Habet lex in medio debitorem. Duc ad utrum maus, ad utrumque non potes, nisi hanc misero conditionem imponimus, ut quicquid fecerit, proijciendus sit. Si exierit, mater sepeliri vetabit: si remanserit, pater.

Quin. de-
cla. 6.

De peroratione.

CAPVT XLI.

Peroratio, quasi extremus actus restat, Peroratio oratori strenuo, & diligenti minime negligendus: Et eo quidem magis excolendus, quod, quæ ultimo loco dicuntur, aculeum mentibus auditorum potissimum infingere, atque relinquere debeant. HENRICVS ille MAGNVS, cuius, ut & Regis optimi, & suauissimi Parentis sapius iucundissimè recurrit memoria, ut magnum, & in omnibus rebus elimatatum fuit eius iudicium, dicebat se oratores ex perorationibus agnoscere, quod initio artificiosis illigata verborum structura, ad numeros ferretur oratio: sub finem natura ipsa, se in suis motibus ptomeret frequentius. Euenit vsu plerumque multis, ut initia habeant splendida, lentos, & iacentes exitus. Cum enim toti in illud, quod primum occurrit, in exornata scilicet proœmia, acerrima mentis cogitatione ferantur, extrema, peroratio, vel iam hebescentibus ingenij, & industriae, vel certe temporis penuria, perquam neglecta, atque arida esse patiuntur. Itaque initio, cum elaboratæ orationis, veluti pennis innixi rapiuntur, placent: sub finem, deficiente iam arte, cum parum naturæ habeant,

Henrici
Magni im-
dicium de
o atoribus.

Causa sua
Auanis
peroratio-
nia.